

СТ А Н О В И Щ Е

от професор д-р НАТАЛИЯ АТАНАСОВА БЕКЯРОВА,
ръководител на катедра „Национална и международна сигурност”,
факултет „Национална сигурност и отбрана” при ВОЕННА АКАДЕМИЯ
„Г. С. РАКОВСКИ”- София

Служебен телефон 02/92 26543

Области на висшето образование:

2.2.История и археология (Съвременна история)

Научна специалност: 05.03.04 „Нова и най -нова история“ и

9. Сигурност и отбрана

9.1. Национална сигурност

Научна специалност: 05.12.02."Военнополитически проблеми на сигурността"

за научните трудове на доц.д-р Костадин Иванов Грозев, единствен
участник в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в
катедра „Нова и съвременна история” при Софийски университет „Св.
Климент Охридски”, в област на висшето образование 2.2. История и
археология (съвременна история), обявен в бр.81 на „Държавен вестник”
на 14 октомври 2016 г.

София

2017 г

На основание заповед на ректора на СУ „Кл.Охридски“ № РД-38-767 от 09.12.2016 г. съм определена за член на научното жури за провеждане на конкурс за професор в област на висшето образование 2.2. История и археология (съвременна история), а настоящото становище е възложено с решение на заседанието на Научното жури от 06.01. 2017 г. (Протокол № 1).

Представените от кандидата доц. д-р Костадин Грозев комплект материали на магнитен носител са в съответствие с изискванията и включват основните, предвидени по процедурата документи.

Доц.д-р Грозев е академичен учен с богат преподавателски и научно-изследователски опит. През 1985 г. завършва специалност „История“ в СУ „Св. Климент Охридски“ и втора специалност „Английски език“. От представените документи се вижда, че кариера му на преподавател стартира в началото на 90-те години на миналия век и последователно преминава през отделните академични длъжности. През 1990 г. защитава докторска дисертация на тема „Демократическата партия и движението за реформи в политическата система на САЩ (1969-1972)“. През 2007 г. се хабилитира и става доцент. В този смисъл кандидатът напълно отговаря на изискванията на чл.29, ал.1 и 2 от Закона за развитие на академичния състав в Р България.

1. Кои трудове от представените от кандидата се приемат за оценка

Кандидатът за „професор“ черпи ресурс от научна продукция, описана в общо 37 заглавия. За отбелязване е, че фактическата научна продукция на автора е далеч по-голяма, но по свой избор, той е представил за участие в конкурса материалите, които е преценил за по-значими.

Под заглавие „Монографии и публикувани лекционни курсове“ са представени за рецензиране общо 4 труда. От тях един публикуван лекционен курс на английски език и три монографии в съавторство. Заглавия (3 и 4) са един и същ труд, издаден в България на английски и български език. Съворската монографията „An Odyssey Across Two Worlds. George the Bulgarian and Soviet-American Relations During the First Half of the 20th century. Sofia, 2014“ е публикувана в интернет. Общият обем само на тази продукция, включително с преведената на английски монография и съгласно приложените разделителни протоколи, е около 620 публикувани авторски страници. Следва да се отбележи, че от

посочените публикации единствено курсът лекции на английски език е самостоятелна разработка на д-р Грозев.

Под рубриката *„Научни и документални сборници и сродни издания“* са представени 14 заглавия на документални сборници, както и сборници с доклади от международни конгреси и конференции, на които д-р Грозев е научен редактор, съставител или научен наставник. Най-често това е съвместна дейност с други колеги. Освен подбора на документите и редакторската работа, в голямата част от случаите той е автор или съавтор на предговора. Предвид високата отговорност на този вид научна дейност, следва да се подчертае, че тя трудно се подава на рецензиране. Правилно, към всеки от сборниците е приложен разделителен протокол, който ясно показва участието на авторите в съответното издание.

Под заглавие *„Статии и студии“* са представени 16 заглавия. Общият обем на публикациите (авторски и в съавторство) според направената справка, е около 165 публикувани страници, които са лично дело на кандидата. Сред посочените заглавия се открояват 12 публикации по различни проблеми на новата и съвременната история, на български и английски език, които са изцяло лично дело на д-р Костадин Грозев.

Д-р Грозев представя в научната си продукция и участие в разработването на 1 учебник, 1 учебна тетрадка и 1 книга за подготовка на учителите по дисциплината *„История и цивилизация“* за 10 клас на средните училища. Те също са съавторка разработка с друг колега.

Приемам за становище представената научна продукция, с презумпцията, че нейното представяне е обсъдено в катедра *„Нова и съвременна история“*, успоредно с решението за обявяване на настоящия конкурс.

2.Обща характеристика на научно-изследователската и научно-приложната дейност на кандидата

Посочените за рецензиране трудове на д-р Грозев попадат в широка изследователска област, сред която могат да се обособят следните тематични кръгове:

История на Студената война и влиянието и върху глобалните и регионалните процеси; Съвременна история на САЩ и Северна Америка, с акцент върху вътрешнополитическото развитие, социално-икономически трансформации и политическата култура, проблеми на политическите и икономическите отношения с Европа и света, особеностите на външната

политика и трансатлантическата сигурност; История и публичната памет в началните десетилетия на ХХ в., представена и анализирана през призмата на личности, дипломатически преговори и събития.

Много ярка изява на кандидата е неговата дейност по съставителството и редакцията на документални и академични сборници както и участието в разработването на учебници и учебни помагала по съвременна история за средния курс на училищата.

3. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Педагогическата работа на кандидата е завидно активна, защото през годините той разработва и изнася множество лекционни курсове. В различните бакалавърски програми на Исторически факултет д-р Грозев води дисциплините „Политическо и социалноикономическо развитие на САЩ през ХХ в.“; „Икономика, политика, общество през ХХ в.“; „Минало и съвремие на Югоизточна Европа“; „Въведение в международните отношения“, „Балканите в глобалната конфронтация на Студената война“; „Съвременна история“, „Архивите на Студената война“, „Съвременна история на Европа“, „Европейски съюз, европейска интеграция“. В други факултети на университета провежда учебен процес по дисциплините „Съвременна история“; „История на регион Северна Америка“, „Политически и социални движения ХІХ-ХХ в.“, включително и по дисциплини, по които се преподава на английски език като „History of Europe“; „History of International Relations“; „The United States and the EU“.

Д-р Грозев работи активно и в различни магистърски програми с курсове на български и английски език като „Криза, конфликти и дипломация в световната политика ХVІІ-ХХІ в.“; „Наследството на Студената война в геополитиката на ХХІ в.“; „Съвременната дипломация – теория и практика“; „Multi-track Diplomacy in the Geopolitics of the 21st century“.

Приложената справка показва, че д-р Грозев има годишна учебна натовареност от 368 ч. лекции и 30 часа упражнения в общо 16 учебни дисциплини.

През 2008 г. д-р Грозев е гост – преподавател за един семестър в университета на Тексас в Остин (САЩ). Участва и в различни други международни семинари и обучения. Д-р Грозев успешно е осъществил научно ръководство на двама докторанти и множество дипломанти.

4. Основни научни резултати и приноси

Оценявам като най-значим резултата от научната дейност на кандидата публикувания интердисциплинарен магистърски лекционен курс „The Cold War and its Bulgarian Dimensions in Several Case Studies“ (№ 1 от списъка). В него, чрез конкретни случаи е разработена *нова, оригинална структура* на знанието по важни аспекти на новата и съвременната история на България. Прави отлично впечатление позоваването и *въвеждането в научно обръщение на новоразсекретени документи от архивите на българските специални служби* отнасящи се за видни политически личности, както и до ключови процеси в развитието на международните отношения и международната сигурност.

Наред с горепосоченото специално подчертавам приносния характер на *анализа и научната аргументация* на малко известни събития от времето на Студената война. Сред тях са : процесът на протестантските пастори през март 1949 г.; тенденциите в емиграцията на българските евреи към Палестина в края на 40-те години и създаването на блискоизточното направление в дейността на българското разузнаване; контраразузнавателните операции срещу американските и британските дипломати в София; българската дипломация и нейното участие в Хелзинкския процес; отношението на българските власти към дейността на профсъюза „Солидарност“ в Полша през призмата на документи от външното разузнаване.

За формирането и развитието на концептуалната рамка по въпросите на средата за сигурност в годините на Студената война важно място имат двете монографии (в съавторство) на български и английски език за Георги Андрейчин (№ 3 и 4), както и няколко публикации и предговори към документални сборници за тайните служби в България и социалистическия блок (№ 20-21, № 7-8, 15-16) и особено предговора към сборника за десталинизацията (№ 33). Към тях бих прибавила и публикацията свързана с кризите на Студената война и външната политика на България (№ 34).

В тематичния кръг отнасящ се до еволюцията на международната система през 60-те и 70-те години и процеса на разведряване следва да се подчертае *систематизираното и обосноваването* на необходимостта от нови подходи към темата за общоевропейската сигурност в публикациите (№ 26 и № 31).

В трудовете на д-р Грозев са *систематизирани теоретични постановки, разкриващи същността и съдържанието* на политическата, социалноикономическата и културната история на САЩ и Северна Америка в ново и най-ново време. Това очевидно е любима тематика на

автора, както е видно от публикации (№ 3 и 4). Изследвана е системата от фактори влияещи върху избирателния процес в САЩ, като се отделя специално място на парите и рекламата (№ 22); Важен акцент в отделните изследвания са политическите, демографските и др. процеси. (№ 23,24, №25, №26). В този контекст заслужава да се посочи статията за текущите преговори за Трансатлантическото споразумение за търговско и инвестиционно партньорство, която е една от най-ранните публикации в България по тази тематика (№ 29).

Важна област на научен интерес е историята на столичния обществен и културен елит в началните десетилетия на ХХ век. Заслужава специално внимание монографията за руското присъствие на „жълтите павета“ (№ 2), в която на базата на нови източници се анализира и обосновава ролята на руската емиграция в обществения и икономически живот на София и се представят лични и обществени мрежи, които свързват българската столица с Русия и следвоенна Европа. Изследването има основателна претенция за създаване на ново научно направление в историческата наука, наречено „Публична история“.

Своеобразна емблема за научната дейност на д-р Грозев е активната му дейност по съставянето и редакцията на множество документални сборници, представени в конкурса под номера 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16. Заедно с тях е посочена и работата по Алманаха на ИФ на СУ (№ 18). Към тях следва да се прибави и съставителството и научната редакция и на различни академични сборници (№ 5, 7, 17, 19).

Не би следвало да се подценява съавторството на участника в конкурса по написването на три броя учебници и учебни помагала по съвременна история. Те са за средния курс на общообразователните училища, но това е много важна научна и методическа дейност. Представено за рецензиране е третото преработено и допълнено издание на учебния комплект по История и цивилизация за 10-ти клас за задължителна и профилирана подготовка от 2012 г. Неговата значимост безспорно е твърде съществена, като имаме предвид широката аудитория на учениците от средния курс, получили образование по тези учебници и обстоятелството, че те все още се изучават.

5. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката

Изводите и научните постижения в посочените тематични кръгове на новата и съвременната история са прецизно аргументирани и са изцяло плод на задълбочената работа и научните търсения на д-р Грозев. Безспорните му качества да изследва и критично да анализира, да

събира и да познава в детайли документалната база са дали много добри резултати. Посочените научни постижения биха могли да намират широка приложимост не само в процеса на обучение на студентите и докторантите в системата на висшето образование по нова и съвременна история и многобройните други сродни курсове, но и да популяризират съвременната история сред широката общественост.

Атестат за работата на кандидата е обстоятелството, че той е съавтор на учебник и учебни помагала за средния курс на общообразователните училища в България.

Д-р Грозев е член на редакционните колегии на две български списания – Военно-исторически сборник и сп. Минало. Той участва в редколегията и на Journal for Intelligence, Propaganda and Security Studies.

Специално внимание заслужава участието на д-р Грозев в различни научни проекти като ръководител или част от екипа. След 2007 г. той ръководи или е част от състава на общо 8 български и международни проекта.

Оценявам високо цитатната активност на автора, която напълно покрива критериите на Правилника за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания”, ДВ, бр. 72 от 18.09.2015 г.

6. Критични бележки за рецензираните трудове

Конкретни критични бележки към трудовете на кандидата нямам, защото ми е добре известно, че всяка научна продукция винаги може да бъде написана и представена и по друг начин и по-добре. Имам известни претенции към организацията на работата по конкурса, за което обаче д-р Грозев не носи отговорност. Бих желала единствено да му препоръчам да има волята и самочувствието да се изявява повече с авторски монографии и изследвания, защото съм убедена, че има много интересни неща които да напише и отлично перо, чрез което да го направи.

7. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение

Познавам д-р Грозев твърде бегло и разбира се, от научната му продукция. Имам впечатления, че той е високо ерудиран учен, с ясно отличими позиции и присъствие в изследваната от него тематика на новата и съвременната история.

8. Заключение

Въз основа на изложеното по-горе и на положителните ми оценки за научно-изследователската, редакторската и педагогическата дейност на участника в конкурса, убедено предлагам на уважаемите членове на Научното жури да приемат материалите по конкурса, да ги оценят положително и да предложат доц. д-р **Костадин н Иванов Грозев** да заеме академичната длъжност „ПРОФЕСОР ” в област на висшето образование 2.2. История и археология (съвременна история)

Автор на становището : проф. д-р.

(Наталия Бекярова)

03.02.2017

Гр. София